

Prázdninový dopis

Berounského evangelického sboru



Děti na kazatelně během Noci kostelů

Úvodník

Vážená sestro, vážený bratře,
milý příteli evangelického sboru,
srdečně Tě zdravím v rozpáleném letním dni. Doba prázdnin a dovolených je vlastně největším předělem v roce. Před lety bylo léto dobou největší dřiny – zemědělské sklizně i dalších prací, zatímco v zimě se odpočívalo, dralo peří a besedovalo. Jak se to změnilo! Dnes je léto dobou prázdnin a dovolených, jakýmsi bezčasím, během nějž většina dětí i dospělých nabírá sil po náročném pracovním roce, odpočívá a rekreuje se. Pro každého rekreace znamená něco jiného – pro jedny je to ležet na břehu rybníka či moře, pro druhé rekonstruovat chatu, šlapat po horách či do pedálů kola. Snad nejdůležitějším aspektem dovolené ale je, že člověk má čas být se svými blízkými, obnovit a upevnit rodinné vztahy. Re-

kreace znamená latinsky znovustvoření. Znovustvoření k tomu, jaký člověk má být. Jaké to může být? V Bibli nacházíme mnoho představ Boží budoucnosti – pro příznivce měst je nebe popsáno jako Nový Jeruzalém, krásné město, které sestoupilo přímo od Boha, pro milovníky přírody jako místo přírodní harmonie, kde vlk pokojně leží vedle jehněte a lev vedle telete, ti, kdo mají rádi mír, si všimnou, že národy už nebudou vyrábět zbraně, ustaraní hospodáři zaregistrují, že země bude sama od sebe plodit obilí stonásobně, milovníci hudby si všimnou, že andělé hrají na pozouny.

Přeji laskavému čtenáři, ať mu letní čas je pravou re-kreací, závdavkem budoucího ráje!

Mikuláš Vymětal, farář

Král Lear, Sůl nad zlato a Královna Koloběžka I.

Kázání k uvedení výstavy obrazů Miroslava Rady, ilustrujících Shakespearovy hry.

Výstava je umístěna v naší modlitebně do poloviny září.

Učinění jsme divadlo tomuto světu, i andělům, i lidem.

(1.Korinským 4,9 b)

Vážení přátelé,

když jsem poprvé uviděl výstavu Miroslava Rady, vzpomněl jsem si na Shakespearovy hry, které zobrazují život tak, že se staly součástí kulturní paměti lidstva. Příběhy Shakespearových hrdinů jsou nejednoznačné a spleť. Mnohdy končí dobře, jindy ovšem tragicky. Jenže autor je píše tak, že tyto životy dostávají smysl, nebo je v nich diváci představení alespoň hledají. Příběhy jsou zvláštním způsobem načasové, takže v nich můžeme spatřovat otázky své doby.

Bible ale přece také zobrazuje život tak, že se stala součástí kulturní paměti lidstva, ba co víc, stala se základem života a přemýšlení křesťanů. Rozhodl jsem se tyto prázdniny tedy vzít životní témata, která přináší Shakespearovy hry – a najít k nim, co o těchto tématech říká Bible. Zatím mě napadly obdoby ke králi Learovi, kupci Benátskému, Romeovi a Julii, Othelovi a Zkrocení zlé ženy.

První téma, které odpovídá zdejšímu obrazu, je král Lear. Pro jistotu připomenů dej, tak depresivní, až hru raději dlouhou dobu hráli změněnou s dobrým koncem: Královský otec Lear se rozhodne rozdělit zemi svým třem dcerám. Chce po nich jen, aby mu řekly, jak moc ho milují. Nejstarší Goneril pronese skvostnou řeč: „Pane, více vás miluji, než slova vyřknou, nad zřítelnicí, vzduch a svobodu, nad vše co draho, vzácně, vítáno, jak život s lahodnou ctí, zdravím, krásou, jak dítětem kdy otec milován, láskou, již slábně dech a vážně řeč, nad míru toho všeho miluji vás.“

Podobně mluví i prostřední Regan. Zbývá nejmladší Kordélie, která však neumí lhát a své city odívat do slov. „Že nedokážu zvednout srdce do úst, je moje neštěstí. Mám veličenstvo ráda tak, jak jsem povinna, nic víc, nic má. ... Vaše výsosti, vy jste mě počal, choval, miloval. Já odplácím vám tak, jak náleží. Svou poslušností, úctou a svou láskou. Nač jsou mým sestrám manželé, když tvrdí, že milují jen vás. Až já se vdám, ten kdo s mou rukou dostane můj slib, rozpůlí i můj cit a závazek. Jako mé sestry se přec neprovdám, aby jen otec byl mi vším.“ Lear se nato rozhněvá a Kordélii vydědí a vyžene. Starší dcery, které ho tak slovně milovaly, však záhy změny své chování, přehrávají si bývalého krále jako horký brambor a zdůvodňují to tím, že jim vadí jeho vojenský doprovod. Král z jejich nevděčnosti a zášti zešílí a toulá se krajinou. (Shakespearovy tragédie mají i humorné části, proto je zde ten šašek, který ho přitom doprovází.) Kordélie se mezitím stane francouzskou královnou a vrátí se s vojskem zachránit svého otce. Regan s Goneril se mezitím zamilují do stejného muže, podlého Edmunda. Kordélie se shledává s Learem a dochází ke smíření, vzápětí prohrává bitvu a oba jsou zajati. Regan, Goneril i Edmund hynou vzájemnou nenávistí, Kordélie je ve vězení zavražděna a Lear umírá žalem. Nejdepresivnější Shakespearova hra končí.

Kde k ní najít obdobu v Bibli? Na řešení mě

přivedla verze Shakespearovy hry, která zlidověla, až se stala lidovou pohádkou. Na Slovensku ji pak zapsala Božena Němcová. Poslyšte její začátek: Byl jeden král a měl tři dcery. Když mu začínala hlava šedivět a tělo bolet, často přemýšlel, která z dcer po jeho smrti by královnou měla být. Dělal mu to veliké starosti, neboť měl všechny tři rád. Konečně se rozhodl: královnou se stane ta dcera, která ho nejvíce miluje. I zavolal hned dcery k sobě a pravil: „Dcery moje, jsem starý a nevím, jak dlouho ještě s vámi budu. Chci tedy rozhodnout která po mé smrti královnou bude. Nuže, dcero nejstarší, pověz ty nejdříve, jak miluješ svého otce!“ „Otče můj, mám vás raději než zlato,“ odpověděla nejstarší dcera a políbila otci ruku. „No, dobře, a ty, dcero prostřední, jak ty svého otce miluješ?“ obrátil se k prostřední dceři „Můj drahý tatínku, já vás mám ráda jako svůj vínek zelený,“ ujistřovala prostřední a k otci se přivinula. „No, dobře, a ty, dcero nejmladší, jak ty mne miluješ?“ Ptal se král nejmladší dcery Marušky. „Já, tatínku, já vás mám ráda jako sůl,“ odpověděla Maruška a mile se na tatínka podívala. „Ach ty ničemnice, ty nemiluješ otce víc než jako sůl?“ rozkřikly se starší sestry. „Jako sůl!“ přísvedčila Maruška zcela opravdově a ještě mileji na tatínka pohlédla. Král se na Marušku velmi rozhněval, že ho má jen tak ráda jako sůl, takovou praobyčejnou, prostou věc, kterou každý má a které si nikdo ani nevšímá. „Jdi mi z očí,“ přikázal král, „až nastanou takové časy, kdy bude lidem sůl vzácnější nad zlato a drahé kamení, potom se vrať a budeš královnou!“

Pohádka ovšem dobře končí, otec zmoudří a Maruška se stane královnou. Shakespearova hra mi svou dramatickostí připomněla příběhy krále Davida. David je hrdina, miluje Hospodina – a také miluje mnoho žen a má s nimi mnoho dětí. Celý Davidův příběh se láme v okamžiku, kdy si ke svým ženám přibírá ještě ženu svého bližního Uriáše, Bat Šebu. David těžce hřeší, stojí to život Uriáše i novorozeného Davidova dítěte, a Davidův život už nikdy není jako předtím. Chybí mu rozhodnost a odvaha, nedokáže zkrotit svou rodinu, která se vybíjí v boji o nástupnictví – a na druhou stranu se učí zbožnosti. Jako otec David zklamal, stejně jako Lear. Learův nárek nad mrtvou Kordélií jakoby připomíná Davidův nárek nad Abšalomem, vzbouřeným a zabitým synem. Poslechněme si ten příběh o dalším životním dnu, jehož David dosáhl, podobný králi Learovi: 2Sam 19,1-9. „Miluješ ty, kdo tě nenávidí a nenávidíš ty, kdo tě milují.“ - To by mohli říci i Learovi. Jenže Davidův příběh není tragédií, končí dobře – a David je praotcem Ježíše Krista. Davidova víra totiž v jeho životních peripetiích vyrostla, David se stal zbožným králem. Co nás to učí? Snad to, že život věřícího nemusí být vždy hladký, že vírou může člověk projít i mnoha peripetiemi a krizemi. Krizemi a vlastními chybami – a především jejich uznáním, se člověk víře teprve učí.

Přejdeme nyní ale k pohádkové verzi Krále Leara, k soli nad zlato. Maruščina věta o tom, že otce miluje jako sůl, má totiž svou obdobu v 19. žalmu. Poslechněme si jeho druhou polovinu v kralickém překladu: Zákon Hospodinův jest dokonalý, očerstvující duši, Hospodinovo

svědectví pravé, moudrost dávající neumělým. Rozkazové Hospodinovi přímí, obveselující srdce, příkázání Hospodinova čisté, osvěcující oči. Bázeň Hospodinova čistá, zůstávající na věky, soudové Hospodinovi praví, a k tomu i spravedliví. **Mnohem žádostivější jsou než zlato, a než mnoho ryzího zlata, sladší než med a střed z plástů.** Služebník tvůj zajisté jimi osvěcován bývá, a kdož jich ostříhá, užitek hojný má. **Ale poblouzením kdo vyrozumí? Protož i od tajných očist' mne. I od zúmyslných zdržuj služebníka svého, aby nade mnou nepanovali, a tehdyť dokonalý budu, a očištěný od přestoupení velikého.** Ó ať jsou slova úst mých tobě příjemná, i přemýšlování srdce mého před tebou, Hospodine skálo má, a vykupiteli můj.

Devatenáctý žalm nejprve mluví o nádhře přírody, která svědčí o Stvořiteli zvláštní neartikulovanou řečí, jež není formulovaná slovy – a přece je srozumitelná. Věci v přírodě mají svůj řád, který je krásný. Boží zákon pomáhá člověku podílet se na tomto řádu. Tento zákon ale není jako sůl, jak vyjádřila svůj vztah ke královskému otci Maruška, ale je více než – **více než zlato** (vzpomeňme na královnu nejstarší dceru), **sladší než** výborný med z plástve.

Člověk má svá tajná poblouzení, která si ani neuvědomuje, i ta zjevná. Mýlí se, dělá chyby. O některých ani neví, jindy ovšem neodolá kompromisu se zlem, ústupku z Božího řádu. Zde bych řekl, že vidím v zrcadle Leara i sám sebe. Přiblížím vám ovšem Leara, sebe si v tuto chvíli nechám pro sebe. Lear svou lásku rozděluje - nejprve Kordélii miluje nevíce ze všech dcer (je to jeho miláček), ale jeho láska není nepodmíněná. Chce, aby ji Kordélie formálně – slovy – opětovala přesně takovým způsobem, jak si představuje. Toho není schopna – a za svou mlčenlivost a pravdivost je přísně potrestána. Nevědomé přestoupení – tedy nevyvážená láska (lásce se nedá poručit) je doplněno vědomým, vynucováním slov chvály a vyhnáním a zapuzením vlastního dítěte. Přepjaté pozitivní vztahy se mění v přepjatě negativní.

Leare, Leare, nešťastníku! Shakespeare tě popsal jako pohanského krále, a tak vlastně vylíčil tragédii toho,

kdo je u moci, takže může skoro všechno, a kdo je měřítkem jen sám sobě. Chtěl jsi slyšet jen to, jak jsi milován a zůstal jsi u slov, na povrchu věci. Až tvá tragédie tě přivedla k pozdní moudrosti. Nakonec jsi poznal pravou lásku své dcery a smířil ses s ní. Snad jsi nám blízký tím, že ani my předem své chyby nerozpoznáme. Kdo může rozpoznat bludy? Jsou nám skryty. Králi Leare, můžeme se od tebe poučit, že cílem života není vítězství, ale smíření s bližními, s těmi, jimž jsme i my ublížili. A to nemusí přijít až na konci jako v dramatu, tím může vše začít. Kéž bychom se naučili Hospodinově bázni! Vždyť ta nás může přivést k našim bližním, pomoci nám pochopit, že to nejdůležitější není mít, ani svou vynucenou představu o lásce těch druhých (vše je Hospodinovo), ale být s druhými.

Ještě v jednom příběhu se vzdáleně odráží král Lear. Je to Werichova pohádka Královna Koloběžka První. Ta umí totiž prokázat lásku. Vzpomeňte si, že když si má na památku vzít s sebou z paláce to, co je jí nejdražší, opije krále a unese ho k sobě domů, protože je jí nejdražší právě on. Lásku prokazuje ne slovy, ale skutky, tak jako Kordélie. Ta pohádka však začíná hádankou, podobnou našemu žalmu. Jedná se v ní o spor Zdeničky s mlynářem.

Král pravil: „Dám vám tři hádanky. Podle toho, jak mi je zodpovíte, bude znít můj konečný soud. Řekněte mi, co se lidem nejvíce vyplatí, dále, co je nejsladší na světě, a pak, kdo je největší nepřítel člověka?“... Mlynář se uklonil. „Nejvíce se vyplatí mít všechno pod zámkem. Nejsladší na světě je můj dvanáctiletý med. A největším nepřítelem člověka jsou daně.“ Král řekl mlynáři, aby se zamkl ve mlýně a aby nevycházel ven, dokud nesní soudek dvanáctiletého medu bez chleba, a vyhnal ho.

„Vždyť je to tak jednoduché“, smála se Zdenička, „jako facka. Nejvíce se vyplatí, když člověk člověku pomáhá. Nejsladší na světě je spravedlivý spánek a největším nepřítelem člověka je hloupý člověk.“

Vážení přátelé, přeji vám radost ze vztahů s Pánem Bohem i vašimi blízkými, vždyť to je více než nejlepší zlato a nejsladší med. Amen.



Knihy ilustrované Miroslavem Radou

Akce, které proběhly v poslední době

Připomínka 600. výročí upálení Jeronýma

Pražského 30. května 2016 měla v Berouně podobu série akcí, které zabraly celé odpoledne: Ve 13.30 zahráli dva faráři – Jarda Pechar a Mikuláš Vymětal dětem z družin, shromážděným na Barrandově náměstí, loutkovou hru inspirovanou životem Jeronýma Pražského, písně z doby husitské krásně zazpíval soubor Krákorokky z místní lidové školy umění a po pochodu na Husovo náměstí, doprovázeném zvukem zvonů z katolického kostela (tak daleko už jsme v ekumeně došli!) promluvil pan starosta Ivan Kús, ještě jednou zazpívaly Krákorokky, farář se pomodlil a zapálil pamětní oheň. Na náměstí byla krátkodobě nainstalována i výstava tábořského muzea Jeroným Pražský (ještě týž den byla přenesena do vstupních prostor evangelické modlitebny).

Podvečerní program zahájil charismatický znalec Jeronýma Martin Chadima svou přednáškou na zahradě evangelické fary. Následoval koncert pražské vokální skupiny Jeroným v modlitebně. Také Jeroným zpíval duchovní písně doby husitské. Posledním, již velmi stručným programem pak bylo uvedení knihy Jeroným Pražský – Evropan, vzdělanec, buřič. V osm hodin večer bylo již všechno víno vypito, chlebíčky snědeny a duchovně, tělesně, esteticky i historicky nasycení účastníci se rozcházel i rozjížděli do svých domovů.

Noc kostelů 10. června začala letos již odpoledne maškarním plesem pro děti, doprovázeným zpěvem adventistické mládeže (v počtu 3 mladých mužů). Plesu se zúčastnilo celkem 8 dětí, několik maminek a

dva tatínkové. Následovala vernisáž obrazů Miroslava Rady a tradičně velice hezký koncert skupiny Bonbon, zpívající převážně duchovní písně z různých dob i míst – česky, anglicky, latinsky i hebrejsky. Na závěr bylo plánováno číst na zahradě u ohně z knihy Na arše v šest, ale všechno změnilo naše děti (Eliška, Judita, Debora). Zeptaly se nás, zda nás mohou pozvat na své představení do kostela. Eliška s Juditou zpívaly Mám boky jako skříň Ewy Farny a Debora jejich zpěv doprovázela tanečními kreacemi. Představení pak pokračovalo vyprávěním vtipů u ohýnku. Kolem desáté hodiny večerní jsme zakončili příjemně proběhlou Noc kostelů večerní modlitbou. Poslední povinností bylo odeslat sms s počtem návštěvníků kostela. Dostal jsem se k číslu 56.

Brigády a stavební úpravy v našem sboru začaly koncem června, pokračovaly v červenci (a dále budou pokračovat i v srpnu). Rozhodli jsme se změnit dispozici spodních prostor vybouráním příčky a upravit horní prostory pro možné využití jako klubovnu pro děti a mládež (před zateplením zatím sezónně využívanou). Do realizace našich plánů se zapojili jednotlivci i skupinky dobrovolníků (například 4 studenti teologie z Prahy). Z kuchyně i půdy zmizelo mnoho pytlů suti a prachu a vnitřní prostory naší modlitebny se podstatně proměnily. Pilní brigádníci pracovali na půdě, v přízemí, na zahradě i ve sklepech našeho sborového areálu – a udělali toho mnoho, takže vzhled naší modlitebny se opět mění k lepšímu. Připomínku brigády nelze ukončit jinak, než poděkováním obětavým pracantům!

Na co se můžeme těšit v blízké budoucnosti?

Brigáda na úpravu sborových prostor bude letos pokračovat i **13.-19. srpna**.

V neděli 11. září proběhne ve sboru **seniorátní konference** Pražského seniorátu. Konference začne bohoslužbami od 10.00, následovat bude finisáž výstavy obrazů Miroslava Rady, prohlídka areálu modlitebny, program pro děti, oběd a odpolední přednáška.

V sobotu 17. září podnikneme společný **sborový sjezd řeky Sázavy** z Týnce do Pikovic.

V neděli 25.září proběhne ve sboru již **4. ročník mezináboženského a multikulturního festivalu Stánek míru**.



Sbor Jeroným při koncertu k výročí Jeronýma Pražského